

Odpovědnost státu za škodu

Pokud je účastníkem řízení právnická osoba veřejného práva cizího státu, nelze jen z její veřejnoprávní povahy dovodit, že této osobě v důsledku nepřiměřené délky řízení imateriální újma nevzniká.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 3422/2013, ze dne 3.9.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně Národní banky Slovenska, se sídlem v B., zastoupené JUDr. A.J., advokátem se sídlem v P., proti žalované České republice - Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., o náhradu nemajetkové újmy ve výši 360.000,- Kč, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 21 C 123/2010, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2. 7. 2013, č. j. 21 Co 193/2013-103, tak, že rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 2. 7. 2013, č. j. 21 Co 193/2013-103 se zrušuje a věc se vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Z odůvodnění :

Soud prvního stupně rozsudkem ze dne 17. 1. 2013, č. j. 21 C 123/2010, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni částku 171.000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 7,75 % ročně za dobu od 23. 12. 2010 do zaplacení (výrok I.), zamítl část žaloby, jíž se žalobkyně domáhala zaplacení částky 189.000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 7,75 % ročně za dobu od 16. 9. 2010 (výrok II.), zamítl část žaloby, jíž se žalobkyně domáhala zaplacení úroku z prodlení ve výši 7,75 % ročně z částky 171.000,- Kč za dobu od 16. 9. 2010 do 22. 12. 2010 (výrok III.), a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok IV.). Městský soud v Praze v záhlaví specifikovaným rozsudkem rozsudek soudu prvního stupně ve výroku I. změnil tak, že se zamítá žaloba, aby žalovaná byla povinna zaplatit žalobkyni částku 171.000,- Kč se zákonným úrokem z prodlení ve výši 7,75 % ročně za dobu od 23. 12. 2010 do zaplacení, ve výrocih II. a III. rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok I.) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok II.). Žalobkyně se v řízení domáhala přiznání zadostiučinění za nemajetkovou újmu ve výši 360.000,- Kč s příslušenstvím, která jí vznikla nepřiměřenou délkou soudního řízení vedeného u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 22 C 31/99, dříve pod sp. zn. 19 C 189/92 (dále jen „posuzované řízení“).

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně. Uvedl, že původní žaloba byla podána dne 31. 3. 1992, přičemž ve svém důsledku není řízení doposud skončeno, neboť žalobkyně podala ve věci dne 2. 9. 2010 ústavní stížnost, o které nebylo do skončení odvolacího řízení rozhodnuto. Řízení tak do skončení odvolacího řízení trvalo 21 let. V rámci mimosoudního projednání věci žalovaná konstatovala, že došlo k porušení práva na rozhodnutí věci v přiměřené době. Předmětem posuzovaného řízení je několika milionová částka za zlomkové klenoty, přičemž jde o spor slovenské občanky s Národní bankou Slovenska projednávaný českými soudy v důsledku rozdělení republiky.

Po právní stránce se odvolací soud ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že délka posuzovaného řízení je nepřiměřená. Ohledně vzniku nemajetkové újmy odvolací soud uvedl, že žalobkyně je specifickým subjektem práva veřejného (centrální banka státu) a takový subjekt v žádném případě nemůže pociťovat jakoukoliv nemajetkovou újmu. Odvolací soud citoval rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 12. 2010, sp. zn. 30 Cdo 3908/2009, přičemž uvedl, že konstantní

judikatura Nejvyššího soudu týkající se přiměřeného zadostiučinění za imateriální újmu vzniklou právními osobám se vztahuje vesměs k obchodním společnostem. Přestože posuzované řízení trvá nepřiměřeně dlouhou dobu, nelze ani výkladem dovodit, že by tím utrpělo dobré jméno žalobkyně. Odvolací soud citoval Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010 (dále jen „Stanovisko“) a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1684/2010, přičemž uvedl, že žalobkyně nemajetkovou újmu, která jí měla vzniknout, nepojmenovává, a to ani v rovině povšechného vysvětlení, tím spíše ji ani neprokazuje. Odvolací soud uzavřel, že v posuzovaném řízení došlo k nepřiměřené délce řízení, poskytnuté zadostiučinění formou konstatování porušení práva žalovanou se jeví jako dostačující, vyplývá přímo z právního předpisu a není v rozporu s obecnou ideou spravedlnosti, tj. kde by se z hlediska obecné slušnosti žalobkyni satisfakce dostat mělo, přiznání finanční kompenzace nemajetkové újmy jí však nepřísluší.

Rozsudek odvolacího soudu v celém jeho rozsahu napadla žalobkyně dovoláním, jehož přípustnost spatřuje v tom, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného i procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu – dle závěrů odvolacího soudu žalobkyně nedostatečně tvrdila svou nemajetkovou újmu, přestože k nedostatečnému tvrzení ohledně nemajetkové újmy nebyla soudy obou stupňů vůbec poučena. Dále dovolatelka spatřuje přípustnost dovolání v tom, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena, přičemž tato otázka má spočívat v postavení žalobkyně, zda v posuzovaném řízení žalobkyně vystupuje jako orgán moci veřejné nebo jako soukromá právnícká osoba a zda to má nějaký vliv na vznik nemajetkové újmy v důsledku nepřiměřené délky soudního řízení; dovolací soud by se měl dále vyslovit, zda lze dovolatelku jako orgán veřejné moci cizího státu považovat za specifický subjekt veřejného práva, který nemůže pocítovat žádnou nemajetkovou újmu. Dovolatelka rovněž spatřuje přípustnost dovolání v tom, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, při jejímž řešení má být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak, přičemž tato otázka spočívá ve výši přiměřeného zadostiučinění v penězích za nepřiměřenou délku soudního řízení.

Jako dovolací důvod dovolatelka uvádí nesprávné právní posouzení věci. Dovolatelka namítá:

a) Žalovaná ve svém stanovisku konstatovala, že v daném případě nelze najít žádnou okolnost, která by byla způsobilá domněnku o nepřiměřené délce řízení vyvrátit, a proto je třeba mít za to, že došlo ke vzniku nemajetkové újmy. Na těchto závěrech v podstatě setrvává i v odvolacím řízení, kdy na jednu stranu sice odmítá vznik nemajetkové újmy žalobkyni, na druhou stranu ale trvá na poskytnutí odškodnění formou konstatování nesprávného úředního postupu, resp. porušení práva. Rovněž k tomuto závěru se přiklonil i odvolací soud. Pokud žalovaná, soud prvního stupně i odvolací soud konstatují, že poskytnuté zadostiučinění ve formě konstatování porušení práva se jeví jako dostatečné, tak musí mít za prokázané, že nemajetková újma skutečně vznikla.

b) Odvolací soud nesprávně zaměnil právní subjektivitu dovolatelky, když dovolatelku v soudním sporu považoval za subjekt veřejného práva. Dovolatelka v posuzovaném řízení i v tomto řízení vystupuje jako právnícká osoba soukromého práva srovnatelná s jakoukoliv jinou obchodní společností. Opačný závěr by zcela absurdně umožňoval dovolatelce rozhodovat z pozice subjektu veřejného práva i na území cizího státu (České republiky). S ohledem na rovné postavení účastníků je možné na daný případ aplikovat rozhodovací praxi Evropského soudu pro lidská práva (dále jen ESLP) ohledně nemajetkové újmy právníckých osob. Nelze zaměňovat orgány veřejného práva ČR, u kterých s odkazem na judikaturu ESLP není možné uplatňovat odškodnění, s orgány cizího státu, které stojí mimo soustavu orgánů veřejného práva ČR. Opačné závěry by v podstatě popíraly suverenitu cizích států.

c) S ohledem na Stanovisko, které vychází z judikatury ESLP uplatňující „silnou, ale vyvratitelnou

domněnku“ vzniku újmy v důsledku nepřiměřené délky řízení, lze konstatovat, že k nemajetkové újmě skutečně došlo, a to samotným porušením práva na přiměřenou délku řízení. V daném případě tedy žalobkyně dostatečně tvrdila, že jí vznikla morální újma nepřiměřenou délkou řízení a také přesně označila svůj nárok. Porušení práva na přiměřenou délku řízení ostatně potvrdila žalovaná i soudy obou stupňů.

d) Porušení práva na přiměřenou délku řízení bylo mimo jiné zasaženo do pověsti dovolatelky. Předmětem posuzovaného řízení je vydání zlata údajně zabaveného v průběhu druhé světové války právním předchůdcům žalobkyně v posuzovaném řízení. Předmětem sporu je tak velice vážné a choulostivé téma konfiskace majetku občanům židovské národnosti v průběhu druhé světové války. Už samotné tvrzení nároku v posuzovaném řízení zasahuje do pověsti dovolatelky jako centrální banky Slovenské republiky. Dovatelka po dobu 21 let musí tento spor vykazovat, což bezpochyby snižuje její kredibilitu. Pokud soudy obou stupňů dospěly k závěru, že dovolatelka nedostatečně tvrdila vznik nemajetkové újmy, pak měla být soudy řádně poučena. Odvolací soud dále nezohlednil průběh posuzovaného řízení.

e) Z judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že konstatování porušení práva účastníka na projednání věci v přiměřené lhůtě je pouze výjimečné, a to jen v případech, kdy vznikne účastníkovi zanedbatelná újma, což v daném případě nepřichází v úvahu. Jedná se o extrémní délku soudního řízení, jež doposud nebylo skončeno, a proto nárok na zadostiučinění v penězích je na místě.

f) Judikatura ESLP přiznává běžně zadostiučinění kolem 1.500,- Eur za každý rok trvání řízení nad obvyklý časový rámec. V předmětné věci se tato náhrada pohybuje ve výši pouze cca 600,- Eur. Dovatelka si je vědoma rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, z níž vycházel i soud prvního stupně, ohledně stanovení základní částky odškodnění v rozmezí 15.000,- Kč až 20.000,- Kč za rok řízení. S těmito závěry se dovolatelka nemůže ztotožnit, protože by to v podstatě řadilo Českou republiku dle její ekonomické situace, životní úrovně apod. na chvost členských států Evropské unie. Výčet kritérií uvedených v § 31a odst. 3 zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále jen „OdpŠk“), je výčtem příkladným, nelze jej však rozšiřovat o argument ekonomické síly státu nebo společenskoeconomických podmínek, tento nemá s posuzovanými kritérii žádnou spojitost. Částka 15.000,- Kč za jeden rok nepřiměřeného trvání řízení je tedy nepřiměřeně nízká. Z judikatury ESLP je nutné dospět k závěru, že základní částky odškodnění v uvedeném rozmezí jsou zcela minimální a žalovaná a v návaznosti na to i soudy by je měly používat ve zcela výjimečných případech, kdy průtahy v soudních řízeních budou minimální. V daném případě se o takovou situaci nejedná.

Dovatelka navrhuje, aby dovolací soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve svém vyjádření k dovolání se plně ztotožnila se závěry napadeného rozhodnutí, uvedla, že odvolací soud se vypořádal se všemi námitkami, rozhodnutí netrpí v dovolání vytýkanými vadami a je zcela správné. Žalovaná nepovažuje tvrzení a právní závěry dovolatelky uvedené v dovolání za důvodné. Žalovaná navrhuje, aby soud dovolání zamítnul.

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2013 (viz čl. II., bod 7 zák. č. [404/2012](#) Sb.) - dále jen „o. s. ř.“.

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, řádně zastoupenou podle § 241 odst. 1 o. s. ř., dovolací soud se proto zabýval jeho přípustností.

Ohledně námitky dovolatelky výše uvedené pod písm. e) spočívající v nesouhlasu dovolatelky s ustálenou judikaturou dovolacího soudu v otázce základní částky zadostiučinění za jeden rok nepřiměřeně dlouhého řízení, dovolací soud uvádí, že napadeným rozhodnutím dovolatelce náhrada nemajetkové újmy v penězích nebyla přiznána. Dovolatelka tak napadá závěry soudu prvního stupně. Přípustnost dovolání dle ustanovení § 237 o. s. ř. však může založit pouze právní otázka, na níž závisí napadené rozhodnutí. Jelikož odvolací soud dovolatelce náhradu nemateriální újmy v penězích nepřiznal, neřešil ani výši finanční kompenzace. Uvedená otázka tudíž není otázkou, na níž by napadené rozhodnutí záviselo, z toho důvodu přípustnost dovolání nezakládá.

Dovolací soud dospěl k závěru, že dovolání je přípustné pro posouzení otázky, zda právnické osobě, která byla založena jako právnická osoba veřejného práva cizího státu, může v důsledku nepřiměřené délky soudního řízení vzniknout nemajetková újma. Dovolací soud shledal dovolání důvodným.

Lze přisvědčit námitce dovolatelky výše uvedené pod písm. a), že odvolací soud pochybil, když v odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedl, že dovolatelka „v žádném případě nemůže pocítovat jakoukoliv újmu“, na druhou stranu dospěl k závěru, že „poskytnuté zadostiučinění (satisfakce) formou konstatování porušení práva žalovanou se jeví jako dostačující, vyplývá přímo z právního předpisu (§ 31a odst. 2 zákona) a není ani v rozporu s obecnou ideou spravedlnosti, tj. kde by se z hlediska obecné slušnosti žalobkyni satisfakce dostat mělo.“ Výše uvedené zakládá nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí, když z odůvodnění nelze dovodit, zda odvolací soud dospěl k závěru, že dovolatelce újma nevznikla, tudíž jí zadostiučinění nepřísluší, anebo dovolatelce újma vznikla, avšak zadostiučinění ve formě konstatování porušení práva je dostatečným. Formálně se taková nepřezkoumatelnost projevuje rozparem výroku rozhodnutí odvolacího soudu a jeho odůvodnění.

Ať už odvolací soud dospěl k jakémukoliv závěru ohledně vzniku újmy, v odůvodnění svého rozhodnutí vycházel z veřejnoprávní povahy dovolatelky. Dovolací soud se tak dále zabýval otázkou, zda v případě nepřiměřeně dlouhého řízení je významná veřejnoprávní povaha účastníka, a to jak při posuzování vzniku újmy, tak při případném stanovení formy či výše náhrady.

Dovolatelka předně namítá, že odvolací soud nesprávně považoval dovolatelku za právnickou osobu veřejného práva, když v posuzovaném řízení i v tomto řízení dovolatelka vystupuje jako právnická osoba soukromého práva. K této námitce dovolací soud uvádí, že dovolatelka nedostatečně rozlišuje mezi pojmy subjekt práva (právní osoba) a právní subjektivita (právní osobnost). Lze odkázat na závěry Františka Weyra: „[P]rávní osobou' dlužno považovati nositele oprávnění a závazku, za právní 'osobnost' (subjektivitu) pak vlastnost (funkci) určitého substrátu (substance) býti tímto nositelem.“ (srov. Weyr, F.: O veřejnoprávní subjektivitě. In: Pocta k šedesátým narozeninám Dr. Emila Háchy. Bratislava, Právnická fakulta university Komenského v Bratislavě, 1932, str. 234). Ohledně rozlišení právních osob veřejného práva a soukromého práva František Weyr uvádí: „[S]hledáváme se nezřídka s představou, že každá konkrétní právní osoba jest od svého vzniku jaksi 'zakořeněna' buď v tom či onom oboru (veřejnoprávním nebo soukromoprávním) a že v oboru jí cizejším jí přísluší schopnost 'nositelství' příslušných práv a závazku jen jako vlastnost (subjektivita). Tak právní osobou, typicky zakořeněnou v oboru veřejnoprávním, jeví se nám stát; v oboru druhém, jemu cizejším, přisuzujeme mu sice také osobitost, ale jen jako zvláštní vlastnost jeho bytnosti, při čemž vystupuje, jak známo, pod novým pláštěm (jménem): jako fiscus. Naopak domovem fyzických jednotlivců jako samostatných právních osob jest nesporně obor soukromoprávní, neboť oni jsou, jak známo, prototypem 'poddaných' (Unterthanen), jinými slovy: povinnostních subjektů, poněvadž 'býti povinným' znamená býti poddaným sc. svému závazku, své povinnosti, zkrátka: normě; ale každý takový soukromoprávní právní subjekt má nesporně též právní subjektivitu veřejnoprávní, t. j. může býti schopným 'nositelem' veřejnoprávních práv a závazků. Zejména pokud jde o nositelství veřejnoprávních závazků jest jeho subjektivita naprosto nesporná. Mezi oběma těmito extrémy – stát a poddaný – vyskytuje se řada právních osobností, stran kterých svádějí se v teorii známé boje o to,

do kterého z obou oborů spíše patří domovem. Nejsou to již fyzické osoby, nýbrž osoby právnické (morální), zejména tedy různé korporace, v příčině kterých se přeme, jsou-li veřejnoprávní nebo soukromoprávní.“ (tamtéž str. 242).

Kritérii rozlišujícími veřejnou instituci od instituce soukromé se zabýval Ústavní soud v nálezu ze dne 24. 1. 2007, sp. zn. I. ÚS 260/06, kde uvedl: „Mezi relevantní hlediska pro určení, zda se jedná o instituci veřejnou či soukromou, patří tak dle přesvědčení Ústavního soudu nejen a) způsob vzniku (zániku) instituce (z pohledu přítomnosti či nepřítomnosti soukromoprávního úkonu), ale rovněž b) hledisko osoby zřizovatele (z pohledu toho, zda je zřizovatelem instituce jako takové stát či nikoli; pokud ano, jedná se o znak vlastní veřejné instituce), c) subjekt vytvářející jednotlivé orgány instituce (z toho pohledu, zda dochází ke kreaci orgánů státem či nikoli; jestliže ano, jde o charakteristický rys pro veřejnou instituci), d) existence či neexistence státního dohledu nad činností instituce (existence státního dohledu je přitom typická pro veřejnou instituci) a e) veřejný nebo soukromý účel instituce (veřejný účel je typickým znakem veřejné instituce). Prostřednictvím těchto kritérií je pak nutno zkoumanou instituci posuzovat a podle výsledku dojít k závěru o její veřejné či soukromé povaze.“

Z výše uvedeného vyplývá, že soukromá či veřejná povaha instituce, respektive právní osoby, je na základě uvedených kritérií dána, přičemž se nijak nemění v souvislosti s konkrétními právními vztahy, v nichž daná právní osoba vystupuje. Povaha dovolatelky jako právnické osoby veřejného práva se nemění ani v souvislosti s tím, že vystupuje jako subjekt práva v soukromoprávních vztazích na území jiného státu. Ač je dovolatelka nadána soukromoprávní subjektivitou, tudíž je v soukromoprávních vztazích subjektem práva, nelze ani v těchto vztazích odhlédnout od toho, že dovolatelka je rovněž, a to primárně, právní osobou práva veřejného, aniž by v konkrétním právním vztahu užívala veřejnoprávní subjektivitu. Nelze tak přisvědčit námitce dovolatelky, že závěr odvolacího soudu ohledně povahy dovolatelky jakožto specifického subjektu veřejného práva by dovolatelce umožňoval rozhodovat z pozice subjektu veřejného práva i na území cizího státu, odvolací soud totiž posuzoval právní osobu dovolatelky, nikoliv její právní osobnost.

Dovolací soud se dále zabýval otázkou, zda z povahy právnické osoby veřejného práva lze dovodit, že této osobě nemůže vzniknout nemateriální újma v souvislosti s nepřiměřenou délkou soudního řízení. Jelikož prototypem právní osoby veřejného práva je stát, jak bylo uvedeno výše, zabýval se dovolací soud nejdříve otázkou, zda lze za poškozeného nepřiměřenou délkou řízení považovat stát. Takový závěr je nutné vyloučit za situace, kdy v postavení poškozeného by měl vystupovat tentýž stát, který je v tomto právním vztahu považován za škůdce. Nicméně v případě, že účastníkem nepřiměřeně dlouhého soudního řízení je stát jiný, je nutné dojít k závěru, že i tomuto subjektu práva v důsledku nepřiměřené délky řízení vzniká imateriální újma. Nejvyšší soud již v rozhodnutí ze dne 29.12.2010, sp. zn. 30 Cdo 3908/2009, s odkazem na judikaturu ESLP dovodil: „U právnických osob je vznik imateriální újmy specifický už z toho důvodu, že právnické osoby jsou lidmi (fyzickými osobami) uměle vytvořené subjekty, kterým zákon přiznává postavení právnických osob. Pro právnickou osobu je mimo jiné charakteristické, že svoji vůli nevytváří sama o sobě, ale jen prostřednictvím fyzických osob, a to těch, které jsou k tomu podle práva povolány. Je tedy nepochybné, že mezi právnickou osobou a fyzickými osobami, které jsou jejími společníky, členy, jednatelem či zaměstnanci, vznikají vzájemné vztahy, které nemusí být jen vztahy právními. Zejména fyzické osoby, které jsou povolány vytvářet vůli právnické osoby, mají s touto právnickou osobou blízké zájmové vazby a poměry právnické osoby se jich podstatným způsobem dotýkají.“ Stát je v soukromoprávních vztazích považován za právnickou osobu (srov. § 21 zákona č. [40/1964](#) Sb., občanský zákoník a rovněž § 21 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník). Také vůle státu se nevytváří sama o sobě, ale jen prostřednictvím fyzických osob, přičemž lze i v tomto případě vysledovat vzájemné zájmové vazby mezi státem a jeho občany. Stát i v soukromoprávních vztazích jedná v zájmu svých občanů. Nepřiměřená délka řízení tak může zasáhnout zejména do pověsti cizího státu s ohledem na jeho schopnost hájit zájmy svých občanů.

Pokud může v důsledku nepřiměřené délky řízení vzniknout imateriální újma státu, pak je nutné dojít k závěru, že imateriální újma může vzniknout rovněž právnické osobě veřejného práva. Z hlediska vzniku újmy je totiž nevýznamné, zda v daném právním vztahu vystupuje jako subjekt práva stát, anebo zda je v tomto konkrétním právním vztahu dána soukromoprávní subjektivita právnické osobě veřejného práva. Lze tudíž uzavřít, pokud je účastníkem řízení právnická osoba veřejného práva cizího státu, nelze jen z její veřejnoprávní povahy dovodit, že této osobě v důsledku nepřiměřené délky řízení imateriální újma nevzniká.

Lze rovněž přisvědčit námitce dovolatelky, že odvolací soud pochybil, pokud dospěl k závěru, že dovolatelka „nemajetkovou újmu, která jí měla vzniknout, nepojmenovává a to ani v rovině povšechného vysvětlení, tím spíše jí ani neprokazuje.“ Jiz předběžného projednání před Ministerstvem spravedlnosti je zřejmé, že dovolatelka se domáhá náhrady nemajetkové újmy způsobené nepřiměřenou délkou řízení. Rovněž z žalobních tvrzení je zřejmé, jakého nároku se dovolatelka domáhá. Nejvyšší soud již ve svých předchozích rozhodnutích uvedl, v souladu s rozhodovací praxí Evropského soudu pro lidská práva, že porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě, které je nesprávným úředním postupem ve smyslu § 13 odst. 1 věta třetí OdpŠk, samo o sobě zakládá vyvratitelnou domněnku, že jím byla způsobena dotčeným osobám imateriální újma, za kterou jim náleží přiměřené zadostiučinění ve smyslu § 31a odst. 1 téhož zákona. Vychází ze „silné, ale vyvratitelné domněnky“, že nepřiměřená délka řízení způsobuje morální újmu a žádné důkazy v tomto ohledu se v zásadě nevyžadují (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 30 Cdo 958/2009, obdobně též rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 29. 3. 2006 ve věci Apicella proti Itálii, stížnost č. 64890/01, § 93). Z uvedené domněnky je nutné vycházet i v případě, kdy je poškozenou právnická osoba veřejného práva. Odkaz odvolacího soudu na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 6. 2011, sp. zn. 30 Cdo 1684/2010, není přiléhavý, neboť v dané věci nešlo o nesprávný úřední postup spočívající v nepřiměřené délce řízení, přičemž Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí výslovně uvedl, že závěry v rozhodnutí uvedené se vztahují pouze na nesprávný úřední postup, který nespočívá v nepřiměřené délce řízení.

Nejvyšší soud již ve Stanovisku uvedl, že k případnému zadostiučinění ve formě konstatace porušení práva je třeba přistupovat jen za zcela výjimečných okolností (např. tehdy, byl-li význam předmětu řízení pro poškozeného nepatrný). Lze tak rovněž přisvědčit námitce dovolatelky výše uvedené pod písm. e). Jak již však bylo uvedeno, z odůvodnění napadeného rozhodnutí není zřejmé, z jakých důvodů odvolací soud dospěl k závěru, že konstatování porušení práva je dostačujícím zadostiučiněním, když naopak uvedl, že dovolatelka nemůže pocítovat jakoukoliv nemajetkovou újmu. Ohledně stanovení formy případně výše přiměřeného zadostiučinění ve vztahu k právnickým osobám Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 9. prosince 2010, sp. zn. 30 Cdo 3326/2009, uvedl: „Dopad nepřiměřeně dlouhého řízení může být do poměrů právnické osoby mírnější nežli u osoby fyzické; to však nezakládá důvod pro mechanické stanovení přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nesprávným úředním postupem ve smyslu § 13 odst. 1 věty druhé nebo třetí zákona č. [82/1998](#) Sb. nižšího, než by tomu bylo u osoby fyzické.“ Uvedený závěr je nutné aplikovat i v případě, kdy je poškozeným stát či právnická osoba veřejného práva. Při stanovení formy či výše přiměřeného zadostiučinění je nutné přihlížet k veřejnoprávní povaze účastníka řízení, zejména při posuzování kritéria významu řízení pro poškozeného (§ 31a odst. 3 písm. e/ OdpŠk), nelze však paušálně říci, že právnické osobě veřejného práva vždy vzniká menší nemajetková újma, než by tomu bylo u soukromoprávní právnické osoby.

Jelikož je rozhodnutí odvolacího soudu co do posouzení vzniku újmy nepřezkoumatelné a co do posouzení vlivu veřejnoprávní povahy dovolatelky na vznik nemajetkové újmy, případně formu či výši přiměřeného zadostiučinění, nesprávné, postupoval odvolací soud podle § 243e odst. 1 o. s. ř. a napadený rozsudek odvolacího soudu v celém jeho rozsahu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení. Soud je ve smyslu § 243g odst. 1, části první věty za středníkem, o. s. ř. ve spojení s §

226 o. s. ř. vázán právními názory dovolacího soudu v tomto rozhodnutí vyslovenými.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)